

Nr 192

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ett statligt institut för freds- och avrustningsforskning.

(1:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lager* och *Adolfsson* (I: 361) och den andra inom andra kammaren av herr *Hermansson m. fl.* (II: 299), har hemställts att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte hemställa om snabbutredning och förslag om upprättande av ett statligt institut för freds- och avrustningsforskning.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen II: 299.

Över motionerna ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av *försvarets forskningsanstalt* och *utrikespolitiska institutet* (Bilagor A och B).

Utskottet vill erinra om att vissa åtgärder vidtagits för att stödja freds- och konfliktforskning. Sålunda har bl. a. anslag anvisats till utrikespolitiska institutet för bedrivande av säkerhetspolitiska studier. Utskottet vill vidare erinra om att Nordiska rådet vid sin session år 1962 tillsatt en kommitté för undersökning av möjligheterna att upprätta ett nordiskt institut för konfliktforskning. Kommitténs arbete pågår alltjämt. Det må ytterligare framhållas, att, enligt vad utskottet under hand inhämtat, Kungl. Maj:t inom den närmaste tiden lärer komma att tillsätta en utredning rörande möjligheten att få till stånd ett internationellt institut för freds- och konfliktforskning.

Under hänvisning till det anförda och till vad i remissyttrandena anförts torde de föreliggande motionerna, som närmast åsyfta nedrustnings- och rustningskontroll, icke böra påkalla någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 361 och II: 299 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 december 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Ivar Johansson, Virgin, Fritz Persson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Per Jacobsson, Söderberg, Mårtensson, Källqvist och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Karlsson i Olofström, Svensson i Stenkyrka, fröken Elmén, herr Nilsson i Göingegården, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, Andersson i Knäred, Fagerlund och Heidenberg.

Försvarets forskningsanstalt

Tillkomsten av de moderna förstörelsemedlen samt deras bedömda konsekvenser i händelse de kommer till insats har medfört att frågan om krig och fred samt utformandet av nationella strategier för bland annat internationellt agerande tilldrar sig mycket stort intresse. Allmänt anses att inga sunda politiska mål är värda risken av ett allmänt termonukleärt krig. Studier och forskning inom det strategiska området ägnas därför numera i stigande omfattning åt att skapa strategier och system, som syftar till att hindra ett krig från att bryta ut. Speciellt studeras aspekter rörande nedrustnings- och rustningskontroll, det område, varpå motionerna syfta. Detta arbete bedrivs dels som studier av mera aktuella problem för att ge underlag för ansvariga myndigheters handlande, dels som grundläggande forskning inom olika vetenskaper i syfte att nå ett djupare kunnande om konfliktsaker och hur de skall kunna elimineras.

Genom ett speciellt FOA-uppdrag till Utrikespolitiska Institutet har studier och forskning enligt ovan igångsatts i vårt land sedan ett par år. Avsikten därmed var främst att skapa förutsättningar för integrerade studier av svenska säkerhetspolitiska problem. Genom att en rad specialister från statsförvaltning och universiteten avsågs delta i verksamheten antogs också att ett intresse inom vidare kretsar skulle skapas för säkerhetsproblem och sättet att studera dessa. Genom anknytningen till Utrikespolitiska Institutet ansågs också en grund kunna läggas för en framtida undervisning i dessa frågor vid Stockholms universitet. Givetvis kan denna studieorganisation utnyttjas av olika organ för studier och forskning inom det område motionerna berör. FOA understöd till Utrikespolitiska Institutet har karaktären av tidsbegränsat uppdrag. Det synes nödvändigt att åtgärder för att ge verksamheten fastare organisation planeras.

Den i motionen åsyftade verksamheten synes emellertid endast beröra de specifikt svenska behoven av utbildning, forskning och utredning. Motsvarande behov existerar ju även på det internationella planet och kan här i flera fall tillmätas lika stor betydelse. Ett svenskt initiativ att söka ge den internationella verksamheten fastare form har den 16 augusti i år presenterats av statsministern. Forskningsanstalten vill i det sammanhanget påpeka att en utökad och fastare uppbyggd svensk verksamhet på freds- och konfliktsforskningsområdet är ett starkt önskemål även som stöd för det mer internationellt inriktade arbetet. Stockholm den 29 september 1964.

MARTIN FEHRM

Generaldirektör

Lennart Grape

Avdelningsdirektör

Utrikespolitiska institutet

Det i motionerna framförda förslaget om en förstärkning av de svenska resurserna på freds- och konfliktforskningens arbetsfält stämmer väl överens med liknande förslag som under året lanserats i den offentliga debatten såväl inom som utanför riksdagen. Institutet biträder den i motionerna framförda uppfattningen, att Sverige kan och bör göra en större insats på ifrågavarande forskningsfält. Sedan motionerna avlämnats, har statsministern i ett tal den 16 augusti varslat om en statlig utredning angående ett *internationellt* fredsforskningsinstitut. Med hänsyn härtill framstår det knappast längre befogat, att riksdagen — såsom föreslås i motionerna — hos regeringen hemställer om snabbutredning och förslag om ett statligt institut för freds- och avrustningsforskning.

Däremot är det angeläget, att i samband med den av statsministern bebådade utredningen en översyn av de svenska vetenskapliga resurserna på freds- och konfliktforskningens arbetsfält kommer till stånd med sikte på deras snabba utbyggnad. Stockholm den 29 september 1964.

För Utrikespolitiska Institutet

KARL. E. BIRNBAUM